

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. IX. De citatione; ejusque legitima exequutione, ac reproductione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

37 Disputari etiam quandoque contigit, quando commissiōni censeatur renunciatum, quod regulam certam non recipit cum ex facti circumstantiis pendeat. *decif. 264. par. 8. rec.*

38 In quibus verò caulis necessarium sit monitorium, colligitur ex singulorum iudiciorum sede, vel tractatione, præsertim occasione agendi de iudiciis possessoriis, & executivis, cum pleraque istorum, à monitorio initium habere debeant.

39 In Sacro Consilio Neapolitano adhibetur idem usus Rotæ Romanæ, quod scilicet cause non iniantur cum libello, ut in aliis illius Regni Tribunalibus, sed cum commissiōne, quæ ibi supplicatio dicitur, atque adhibetur illa eadem citatio, quam in Curia dicimus contra commissiōnem, dum ibi dicitur contra supplicata, *incidenter in relatione Curia agendo de Tribunali Rotæ disc. 32.*

40 De reformationibus autem commissiōnum, sive de novis cum præinserta, & de aliis ad materiam commissiōnis causarum habetur in singulorum iudiciorum discursibus, ac etiam agendo de Signatura, ejusque stylis, in relatione Curia agendo de utraque Signatura *disc. 30. & 31.*

De citatione, ejusque legitima executione, ac reproductione.

S V M M A R I V M.

- 1 Non sufficit monitorium, vel decreta citatio sine executione, & reproductione.
- 2 Citatus à iudice incompetente, an illum contemnere possit, & non comparere.
- 3 Declaratur quomodo, & quando id procedat.
- 4 De citationis valida forma.
- 5 De citatione à superiore demandata constare debet citando.
- 6 Citatio iudicis delegati debet continere delegationis tenorem.
- 7 Debet continere terminum competentem, alias non afficit.
- 8 Paria sunt nullam adesse citationem, vel eam non esse bene executam.
- 9 Regulariter debet esse de persona.
- 10 Fallit ubi vigeat stylus faciendi domi, ubi ille stylus vigeat.
- 11 De statutis demandantibus, ut etiam facta domi afficiat.
- 12 An per statutum, vel per Principem tolli possit citatio.
- 13 Contra latitantem, vel alias impediētem ne citetur, citatio habetur pro benefacta.
- 14 Item ubi non pateat tutus accessus, fieri potest per edictum, & quomodo id tali casu practicetur, & de materia citationis per edictum.
- 15 Quando dicatur non tutus accessus.
- 16 Quando impartitio brachii superioris localis sit necessaria.
- 17 An & quando citatio fieri possit in alieno territorio.
- 18 Beneficiatus quando citari possit in loco beneficii.
- 19 Et an feudatarius in feudo.
- 20 Cum procuratore generali in Curia institui potest iudicium in Curia sine citatione Generalis.
- 21 Malum consilium est deputare procuratorem generalem.
- 22 Item pro debito contracto in Urbe sufficit citatio per diligentias.

23 De citatione per contradictas mortuo, vel absente procuratore.

24 In factio notorio, an & quando requiratur citatio.

25 De eadem materia notorii.

26 Confessus coram iudice non est citandus.

27 Quid de obligato penes acta Curia.

28 Declaratur conclusio, de qua num. 27.

29 An intrusus, vel alter, cui certum sit nullas competere defensiones, debeat citari.

30 Non requiratur citatio adversus impediētem de facto, ubi censura adhibeantur per viam defensionis.

31 Non requiratur citatio in iudicio suspensionis fugæ.

32 De aliis casibus in quibus non requiratur citatio remissivè.

33 Citandus est ille qui habeat principale, & immediatum interesse.

34 Defensor necessarius non est citandus.

35 Sufficit agere iudicium cum gravato, absque necessitate citandi fideicommissarium.

36 Ubi sunt plures principales interessati, omnes sunt citandi, & an omisio citationis unius, causet nullitatem etiam quoad citatos.

37 In causa spectante ad Ecclesiam, vel eius statum, qui sunt citandi.

38 De citatione Capituli, vel Monasterii.

39 & 40 Licetum est citare unum pro alio, vel in certo loco ex conventionem.

41 Quid de citatione Communitatis, vel universitatis.

42 Per quos facienda sit citatio, & de eius relatione.

43 Per ipsum Iudicem fieri potest citatio.

44 An citatio fieri possit in Ecclesia.

45 Quid de citatione qua nullum contineat terminum.

46 Comparitio supplet omnem defectum citationis.

47 Negativa citationis quomodo probetur.

48 Quomodo citatio circumducatur.

49 An defectus citationis allegetur à tertio.

50 Quid de citatione, qua nullam contineat diem.

51 De citatione ad sententiam.

52 An possit fieri die feriata.

53 An debeat continere peremptorium.

54 An unica citatio sufficiat pro tota causa.

55 De circumductione citationis.

56 Facta ex errore contra unum, an afficiat alterum.

57 Quid de facta contra illum, qui duplicem personam gerat.

DISC. XI.

Cum pro litis, vel iudicii introductione, ut in præcedenti discursu advertitur libellus, vel commissiō, seu monitorium, cum decreta Paris citatione non sufficiat, nisi ejusdem citationis legitima accedat executio, cum eius reproductione, qua mediante, Iudex de sua jurisdictione certus reddatur, ideoque citatus non comparentem, contumacem reputare valeat, atque contra eum, servatis de jure servandis, ad condemnationem, ejusque executionem procedat, Idcirco de hac citationis materia pro iudiciorum, seu processuum validitate, frequenter agi contingit; Eaque triplicem habet inspectionem; Præsupposito tamen primario, ac essentiali requisito jurisdictionis, & competentia, sine quo, reliquorum inanis expressio est, quoniam positò defectu jurisdictionis, & competentia, citatus rectè contemnere potest citantem, à quo contumax reputari non potest, cum quoad eum loco privati habeatur; Quoties tamen incompetencia omnimoda sit, adeo ut, actu, & habitu deficiat; Secus autem ubi adit quidem habi-

habitualis, sed actualis declinari valeat ratione maioris competentiae alterius iudicis, vel fori, cui causa remittenda sit, ut superius advertitur agendo de iudice incompetente, vel recusabili. *supra. disc. 3.*

Plures igitur desuper cadunt inspectiones, ut adversus legitime citatum, ad alios actus contumaciales, eo non comparente, procedi valeat; Primo nempe super ipsius decretis, vel demandatae citationis valida forma, ut per eam citatus agnoscat, se ab illa affici, & arctari ad comparandum, quodque alias agnoscat, vel agnoscere debeat se contumacem reputari posse.

Istaque prima inspectio in plures alias subdividitur; Primo nempe circa legitimam probationem de facto, id est iuxta illius Iudicis, vel Tribunalis stylum, authentica sit, atque expedita iuxta formam consuetam, ad hoc ut citatus agnoscat, quod revera à suo Iudice evocetur, ideoque requiritur ut super originali mandato fiat ei denuntiatio, eius copia authentica relicta; Quamvis in hoc stylo deferendum sit, *praxis est diversa*; ideoque id non recipit certam regulam.

Secundo ubi non de ordinario Iudice agatur, vel notorio delegato ad universitatem causarum, qui Ordinarii iure censetur, sed de delegato speciali ut citatio contineat delegationis notitiam cum eius insertione, ut ita citatus sciat eum esse iudicem, quaeclusa delegatione recte scit non esse talem, quodque propterea illi parere non teneatur, ut pariter supra agendo de Iudice advertitur, *eod. disc. 3. supra.*

Et tertio ut citatio congrua sit, atque talis, cui citatus parere valeat; Et praesertim, pro frequentiori contingencia, ut competentem terminum contineat, intra quem comparitio sit possibilis, alias etenim si terminus incompetentem contineat, utilis remanet atque non afficit, quavis Iudex, non nisi elapso termino competentem, ad iudiciales actus procedat; Ut puta, de mandato Auditoris Camerae, vel Rotae, citatur aliquis in partibus, ita remotis, ut, iuxta legalem itineris computationem requirantur decem diebus; Si citatio contineat terminum breviorum, puta ad comparandum quinta, vel sexta die &c. tunc illa non afficit, quamvis non nisi post decimam, ad actus contumaciales procedatur, quoniam ut citatio afficiat, terminum competentem continere debet, atque alias licet sperni potest; Si ubi sit pro eadem die; Nisi pro causa qualitate fiat ad hodie personaliter, *Clem. 1. de iudic. cum concord. late deducit per Vestr. & adden. lib. 4. cap. 2. & lib. 7. cap. fin. Mantie. dec. dec. 8. 179. n. 11. p. 5. rec. & dec. 233. n. 10. par. 7.*

Altera est principalis inspectio, super eiusdem citationis legitima executione, cum paria sint, citationem nullatenus adesse, vel male executam esse, ob parificationem inter nullum, & nihil, idque nullam recipit dubitationem, quoties (ut infra) comparitio non sanet defectum.

Modus autem citandi, regulariter, cessante legitimo stylo particularis est, ut personaliter fiat, neque sufficiat fieri domi habitationis, vel penes domesticos, sive per edictum, aut per proclama, quoniam ad inducendam contumaciam, necessaria est scientia, vera, & certa, quae sine citatione personali non verificatur ob contrariam possibilitatem, vel alias facta ad eius notitiam non devenit, ideoque regulariter citatio personalis esse debet, neque alias afficit, *Royt. pragm. 2. de citat. add. ad Vestr. lib. 5. cap. 13. cum aliis de quibus infra in limitationibus, dum regulae supponitur certa.*

Card. de Luca de iudiciis & judicialibus

Plures tamen limitationes ista regula patitur, de quibus infra, in singulorum iudiciorum progressu, ac sedibus, *infra in discursibus particularibus singulorum iudiciorum, & in relatione Curiae agendo de singulis Tribunalibus, eorumque stylis.* Et praesertim primo, ubi illius Tribunalis stylus sit in contrarium, quod citatio facta domi solite habitationis, vel relicta penes domesticos sufficiat, ut in Curia praesertim docet stylus Auditoris Camerae, ac etiam quorundam aliorum Tribunalium, ut in eorum singulis rubricis in relatione Curiae advertitur, *ibid. & de citatione facta domi, Royt. & add. ad Vestr. ubi supra decif. 130. par. 7. rec. n. 27. & seqq. Buratt. decif. 186. n. 11. & in locis supra citat.*

Secundo, ubi vel ex Statuto, vel ex alia lege municipali, cautum sit, ut citatio domi habitationis, vel penes domesticos, sufficiat, ac habeatur, perinde ac si personaliter facta esset, ut in aliquibus locis praxis docet huiusmodi legum existentiam, earumque validitas firmata est eodem modo, quo ex supra insinuato stylo receptum habemus, cum eadem sit utriusque casus ratio, *apud Orthobon. decif. 269. & apud Cels. decif. 152.*

Quamvis etenim magna inter DD. quaestio sit, an legi positivae animata, vel inanimata, facultas competat tollendi citationem, quae juris divini, & naturae reputatur, ex eo id desumendo, quod ipsemet Deus cum Adam primo parente post contraventionem praecipit in terrestri Paradiso practicavit, deindeque cum Cain fratricida, multaque hinc inde deducantur argumenta; Ea tamen academicis relinquendo; Quatenus pertinet ad forenses praxim, illa est probabilis, receptaque distinctio, inter substantiam, & modum, ut prima pars de iure divino, vel naturali reputetur, ideoque tolli non possit; Secus autem quoad secundam, circa solemnitatem, vel modum, ut potest juris positivi, quod ita inducit probationem, vel praesumptionem scientiae, cuius finis est citatio *Buratt. 118. Capyc. Latr. decif. 188. num. 34. & seqq. apud quos concordantes.*

Tertia limitatio est, ubi ipse citandus, affectate latitet, seu alias impedimentum praestet, quominus citatio contra eum executioni demandetur, ex recepta regula, quod impediens citari, habetur pro citato, Intra etenim eadem ratio scientiae, pro cuius fine citatio adinventae & desiderata est, dum ita affectando latitationem, vel impedimenta, scire ostendit se citari debere, seu citationem contra eum decretam esse, *Ridolph. in praxi par. 1. cap. 3. n. 11. & cap. 14. n. 242. Buratt. decif. 416. & 519. Cels. decif. 130. & 177.*

Quarto in idem, ubi citandus sit in loco, ad quem non pateat tutus accessus illius ministri, qui ex sola auctoritate citantis, citationem exequi debeat; Idque hodie, agendo de citationibus decretis à Tribunalibus Romanae Curiae, videtur in praxi penè generale in omnibus principatibus, vel ditionibus, extra illam temporalem Ecclesiae, ubi agatur de causis prophanis contra laicos, seu quod alias, per Principes, & Magistratus seculares de eis, pretendatur privativa competentia seu Romanae Curiae incompetentia, quod denegatur facultas exequendi citationem, unde propterea notoria sunt impedimenta, quae praestari solent, absque probabilis spe, ut de facili dilui possint, quoniam tunc sufficit citatio in locis magis adjacentibus per edicta; Talisque est frequens praxis, quod scilicet ubi agatur de talibus locis, ad quae per terrestre iter, de necessitate, vel pro frequentiori usu accessus habeatur, citationes fiunt in locis confinium Status Ecclesiastici, versus illam regionem seu

seu ditionem; Ubi verò iter sit maritimum, sit in locis magis frequentatis maritimis, nempe in portu centum cellarum, seu Civitatis vetula; Quoniam non dato tuto accessu, locus est citationi per edictum, de ista citatione per edictum, & quando eis sit locus Rovit. super pragm. in rubr. de citat. Buratt. & add. decis. 943. decis. 70. & 306. par. 7. rec.

Secus autem ubi adfit solum quoddam impedimentum congruentiae, quod de facili removeri potest, ac solet; Ut putà pro frequentiori praxi, Magistratus seculares brachium impartiri volunt citationibus, aliisque expeditionibus, Romanae Curiae exequendis cum clericis & ecclesiasticis, vel etiam cum laicis, in causis merè ecclesiasticis, & spiritualibus, in quibus nulla competentiae questio cadat, id desiderando ad solum effectum notitiae, & ne sequatur actus propriae jurisdictioni praedicialis, de hoc Rovit. super pragm. 4. & 5. de citatione. & de ista exequutione agitur sub tit. de feud. disc. 106. lib. 14 in Miscellan. Eccl. disc. 22. quoniam cum istud sit impedimentum, quod de facili, & cum modica diligentia removeri potest, idcirco aditum non praebet dictae praxi citationis per edictum, quoniam etiam ipsimet locorum Ordinarii, aliique ecclesiastici Praelati, & Magistratus; Praesertim verò (& quidem tenaciter) Cardinales Legati ipsiusmet Status ecclesiastici, hanc scientiam desiderant, atque istud brachium, seu assensum impartiri volunt.

Licet enim iuxta distinctionem a libi deductam in ordine ad istius licentiae, seu brachii impartitionem, inter ipsosmet ecclesiasticos Praelatos, vel Magistratus, distinctio sit, inter citationes, quae decernuntur per Iudices Romanae Curiae, aliosque delegatos Apostolicos nomine Papae, id decernentes, & illas quae decernuntur per Ordinarios locorum, seu alios officiales habentes restrictam jurisdictionem intra proprios fines; Ex ea differentiae ratione, quod isti dicuntur exercere actum jurisdictionalem in territorio alieno, quod non congruit Papae, qui est Episcopus Ecclesiae universalis, ideoque universum Mundum habet pro dicecesi, & consequenter non dicitur exercere jurisdictionem in alieno territorio, tit. Miscellan. Ecclesiast. lib. 14. dicto disc. 22.

Quinimò etiam respectu Ordinariorum, aliorumque Praelatorum, & Magistratum, altera subsistit distinctio, particulariter a libi acta, inter citationes verbales & reales, ut prima in proprio territorio decretae, contra proprios subditos, vel alios, cum quibus competentia habeatur, exequi possint absque licentia vel consensu Ordinarii loci, atque ita exequuntur afficiant; Adhuc tamen, pro communi frequentiori usu, ex ratione saltem congruentiae, vel prudentiae, ad jurgia vel scandala tollenda, istius brachii impartitio peti solet; Sed quia non solet denegari, idcirco sequitur, ut reputandum non veniat sufficiens impedimentum, ob quod ad citationem per edictum deveniri valeat, dicto disc. 22. Miscellan. Eccl. & de jurisdict. disc. 20.

Quinta est limitatio, ubi non constituto in superiore citante de scientia loci, in quo citandus existat, atque commodè citari valeat, agatur de causis concernentibus rem, apud quam ipse citandus esse debeat; Ut putà, [exemplificando pro frequentiori contingentia] in spiritualibus sequi solet in beneficio, super processu contra eum habendo pro condemnatione ad poenas ob non residentiam, quoniam citari potest per edictum in loco beneficii, cum distinctionibus in beneficii materia recensitis

inter beneficia curata, & non curata; Sive inter processum iuxta formam Sacrorum Canonum, vel iuxta illam Sacri Concilii Tridentini; Vel quod aliud in concernentibus ipsum beneficium, eiusque administrationem demandandum sit, cum similibus tit. de benefic. disc. 77. & in supplemento eod. tit. in Vestana Canoncatu.

Sive in prophanis, quod agatur contra feudatarium in causis concernentibus feudum, quoniam sufficit illum citari in loco feudi per edictum, & per proclama in locis publicis, sive in palatio solitae residentiae Baronis, & Feudatarii, aut penes domesticos, vel ministros, iuxta diversos stylos, vel praxim, cum similibus, quibus eadem respectivè ratio congruat, sub tit. de feud. disc. 33.

Sexta limitatio est in Curia Romana, ex eius particulari stylo, ubi citandus in ea procuratorum generalem habeat, quoniam quamvis aliarum causarum, vel negotiorum occasione sit deputatus, adhuc tamen cum eo novum, ac diversum iudicium inchoari, & prosequi potest; Ideoque imprudens consilium est, ut illi qui evocati ad Curiam occasione alicujus causae particularis, pro eius defensione, procuratorem deputare coguntur, deputationem generalem nullam exigente necessitate, cum sufficiat deputatio pro illa causa particulari, unde propterea in deputationibus generalibus adhiberi solet cautela, illas restringendi ad causas activas tantum, non autem ad passivas.

Septima est limitatio, pariter de stylo Curiae, ubi procurator iam deputatus in causa, decedat, vel se absentes, quoniam non per hoc colligens tenetur perquirere colligantem in partibus, eumque denuò citare, sed rectè procedi potest ad compilationem processus, vel iudicii contumacialis, quod in Curia dicitur per contradictas, sibi qui imputet ille, qui de morte, vel de absentia procuratoris deputati sollicitus esse non curaverit, infra disc. seq. De alia verò citatione per contradictas contra contumacem habetur infra in discursu iudicii contumacialis, eod. disc. seq.

Octavo, ex eodem Curiae stylo, quando agatur de debito contracto in Urbe, ubi etiam promissa sit solutio, quod absque promissione, de jure inest, quoties contrarium conventum non sit, quoniam si debitor se absentes, non tenetur creditor illum perquirere in partibus, sed sufficere citare per diligentias in eadem Urbe per Cursores adhibendas, atque ita iudicium contumaciale rectè perfici potest, dicto disc. seq.

Nonò ubi agatur de re, quae utramque facti, & juris certam habeat notorietatem; Quod tamen in civilibus raro ad praxim deducitur, solumque practitari solet aliquando in declaratione censurarum ipso jure inflictarum, putà ob percussorem clerici seu ob violationem ecclesiasticae immunitatis, cum similibus, quoniam si accedat certa, & incontrovertibilis notorietas facti, quod nullam habeat excusationem, cum notoria sit dispositio juris, idcirco absque necessitate praxi citationis, ad declarationem procedi potest. Marant. in prax. par. 6. memb. 1. add. ad Vestr. lib. 6. cap. 2. nu. 30. add. ad Buratt. decis. 166. apud Bich. decis. 589.

Ac etiam in aliquibus partibus, praesertim verò in Tribunalibus, & Curis Regni Neapolitani practitari quandoque solent condemnationes ad poenas personales, vel pecuniarias de facto nulla previa citatione, aliove processu, ratione notorietatis, quia nempe coram Iudice in publica audientia aliquis convicietur, seu aliàs, verbis, vel factis

offen-

offendat eundem iudicem, vel alium Curiae officialem sive colligantem, unde propterea illi practici Criminalistae super hoc notorio iudicio se minimum diffundunt. *Foller in prax. crim.* verbo *Item quod est notorius delinquens.*

Decimo ubi agatur de confesso coram Iudice in calore & figura iudicii, ex regula quod in confesum nulla sunt iudicis partes in condemnando, sed solum in exequendo, *add. ad Vestr. lib. 5. cap. 16. num. 9. Poff. de manutene. obser. 19. ex num. 17.*

Hinc autem in eisdem Neapolitani Regni Tribunalibus & Curis laicalibus, quidam usus inolevit, relaxandi mandata executiva seu literas executoriales, de facto, nulla praevia citatione, pro obligationibus penes acta Curiae, ex ea ratione, quod ita agi dicatur de debito confesso coram Iudice, Idque ad instar seu per imitationem practici confuevit etiam in Curis Episcopalibus aliisque Ecclesiasticis, Verum per Curiam Romanam, perpetuo id improbatum fuit, ideoque huiusmodi exequutiones, cum omnibus inde sequentibus, semper retractatae fuerunt, ac retractantur, tanquam notorie nullae, ex omnium magis substantiali nullitate resultante a defectu citationis; Et merito quidem quoniam, ut alibi quoque advertitur, dicta conclusio, quod in confesum iudicis partes non sunt in condemnando, sed in exequendo, vera est de iure, sed clara fallacia est in applicatione, cum procedat in ea confessione vere iudiciali, quae scilicet coram Iudice pro Tribunali sedente, vel agente in forma, & figura iudicii contentiosi fiat de debito jam maturato nullaque exceptione elidibilis, scus autem in hac specie confessionis; Tu quia est potius in forma iudicii voluntarii & pacifici; Tu etiam quia ex recepto stylo, huiusmodi obligationes recipiuntur per Notarium seu Actuarium ex quadam tacita subintellecta generali Iudicis delegatione, ideoque in substantia est instrumentum rogatum per Notarium actitatem; Ac etiam clarius quoniam non est confessio de debito puro & maturato, cuius tunc illic debetum sit implementum, sed de confessione debiti, cuius solutio intra certum conventum tempus promissa sit, ideoque debitor omnino citari debet, quia in continenti de solutione vel alio implemento docere poterit, *sub tit. de credito disc. 116. & infra in disc. in quo agitur de iudicio executivo.*

Quinimo etiam ubi agatur de dicta alia specie confessionis factae coram ipso Iudice pro Tribunali sedente in forma seu calore iudicii contentiosi, ubi confessio fieret non pura, sed qualificata, puta quia debitor confiteretur debitum, cum certa qualitate dilationis vel implementi conditionis, tunc utique non poterit relaxari mandatum executivum de facto pro debito, cuius solutionis dies adhuc non cesserit, & quando cesserit, omnino requisita videtur citatio, eo quia potuit jam sequuta esse satisfactio, ac propterea omnino irrationabile videtur, ut quis de facto possit carcerari, vel exequutionem in bonis pati cum gravi iniuria vel molestia pro debito jam soluto, *ibidem.*

Undecima est limitatio, ubi certum sit, quod nulla competant defensiones vel exceptiones, istaque limitatio fraternizat cum altera notorietatis superius insinuata, raraque proinde in civilibus est ejus praxis, atque solum de illa agi solet, praesertim in beneficialibus, ubi agatur de intruso, de quo disputatur, an sit citandus; Idque ad instar trahi solet ad spoliatorem de facto; verum ad hanc effectum exigitur intrusio omnino certa & notoria cum utraque notorietate facti & juris, alias etenim regula est, ut quicumque possessor quamvis pratenda-

tur intrusus vel injustus spoliator, sive ut nostri dicuntur, vel praedo citari debeat, *supra tit. X. & de intruso lib. 12. tit. de Benef. disci. 55 & 23. num. 26.*

Decima est limitatio, ubi agatur de illis actibus qui per Iudicem & Superiorem fiant, adhibendo arma iudicis vel jurisdictionis, potius per quandam speciem defensionis de facto ita vim vi repellendo; Ut puta juxta casum frequenter contingibilem, quod Episcopus, vel alter Praelatus aut superior Ecclesiasticus, nulla praevia citatione, nulloque ordine judiciario servato procedat ad censuras contra usurpatores bonorum, & jurium Ecclesiasticorum, vel turbatores de facto tanquam per speciem defensionis ita cum istis armis vim vi repellendo, quando alias consili, seu occurri non possit adeo ut verificetur defensionis requisitum quod ita sequatur absque discrimine inculpatae tutelae, *tit. de iurisdic. disc. 47. & 48.*

Decima tertia est omnium forse frequentior limitatio in iudicio suspicionis fugae; quod cum particularem habeat inspectionem inferius, ideoque ad ibi deducta relatio haberi debet, *infra in discursu particulari super hoc iudicio.*

De praeferuntur autem aliis casibus, in quibus, pro Tribunalium vel regionum usibus, ac styliis, vel etiam legibus scriptis, citatio omitti potest, vel alias circa eam juris communis dispositio alterata sit, agunt diversorum Principatum seu Tribunalium practici, ac etiam agendo infra de singulis iudiciis vel remediis insinuatur, & praesertim agendo de concessione familiae, habenti facultatem capiendi propria auctoritate, quod sub associationis nomine seu vocabulo, in Curia explicatur, *infra in particulari discursu super associatione.*

Praesupposito autem, ut cessantibus casibus limitatis ut supra, versemur in casu regulae generalis, super necessitate citationis, plures desuper intrant inspectiones, Primò nempe super personis, quae citandae sunt, adeo ut omisso citationis vitiet processum, vel aliud negligenti praedictum causet.

In hoc autem regula est, ut sufficiat citare illum, quem principaliter causa tangit, & qui est directus ac immediatus defensor, nulla vero suppetit necessitas citandi eos, qui habeant interesse, vel patiantur praedictum accessorium, & consequitivum, *tit. de iurisdic. disc. 2. 18. & 2. apud Cavaler. dec. 328. Burat. & add. dec. 371. & saepius.* Istaque regula firma existente, quaestiones cadunt super applicatione, an scilicet & quando interesse dicatur connexum, & coequalit, seu aequè principale, & quando accessorium vel consequitivum; puta (agendo de prophanis) principalis qui citari debet, est rei contraverse possessor, ejus autem auctor vel defensor necessarius, qui possessorem in casu evictionis relevare debet, (unde propterea spectato effectu contra ipsum causa tendat) non est citandus, *cod. tit. de iurisdic. disc. 63.*

Ita pariter iudicium agere sufficit cum herede gravato, vel cum possessore fideicommissi seu majoratus, nulla vero suppetit necessitas citandi substitutos & successivè vocatos cum similibus, *Molin. de primogen. lib. 4. cap. 8. Giurb. dec. 1. Royt. dec. 1. Put. dec. 19. lib. 3. ubi quod de stylo Curiae, debet etiam adesse citatio per edictum contra sua putantes interesse Fusar. quest. 622. Gregor. & add. dec. 205.*

Si vero sint plures ejusdem rei, vel eiusdem hereditatis directi possessores, omnes citandi sunt, quoniam omnes causa principaliter tangit, omnesque sociativo jure unicam personam intellectualem

lem repræsentant; Istoque casu intrat quæstio, an ommissio citationis unius vel plurium coheredum seu principalium interessatorum, vitiet iudicium seu processum in totum, etiam respectu eorum, qui citati fuerunt vel potius intactum remaneat præiudicium non citatorum, ut ab eo iudicio vel processu non afficiantur; Et licet aliqua dignoscatur (pro generali stylo) opinionum varietas; Verius tamen, magisque receptum videtur, ut decisio pendeat à natura iudicii vel interesse, an scilicet sit omnino connexum & individuum, vel è converso dividuum, ut primo casu ommissio citationis unius, vitiet processum in totum, etiam respectu citatorum, in altero autem secus, sed non afficiat non citatos.

Ut puta (exemplificando non spiritualibus) ubi ex-gr. agatur de causa jurisdictionali, vel præeminentiali super statu Metropolitico, vel Cathedralitico, vel alia jurisdictione activa, sive exemptione passiva alicujus Ecclesiæ, sufficit citare Prælatum & Capitulum, à quibus corquali jure illa Ecclesia constituitur vel efformatur, ideoque eadem & æque principalis est defensio, adeo ut ommissio citationis unius vitiet processum in totum, dum agitur de jure connexo, & individuo, sed non est opus citare clerum & populum, quamvis & ipsi interessati sint ob commoda & præeminentias vel respectivè præiudicia, quæ ipsis ex eo iudicio resultant, quoniam ad eos non pertinet defensio, eorumque jus vel interesse est solum accessorium vel consequitivum, *dicto tit. de jurisdic. disc. 2. 18. & 22.*

Ita pariter ubi agatur de causa alicujus monasterii, vel conventus regularis, non sufficit citare Abbatem, vel Priorem, sed citatio faciendæ est totius conventus, vel Capituli conventualis *Gregor. & add. decis. 584. Mantie. decis. 309. Cavaler. decis. 435. decis. 181. par. 10. rec.* sed non est opus citare Prælatos generales Religionis, sive è converso Prælatos, vel administratores granciarum, & membrorum Monasterii, quoniam eorum jus, vel interesse respectivè est accessorium, vel consequitivum, illudque operatur ut dici valeant interessati ad effectum, ut volentes admitti ad causam, atque assistere ejus defensioni, non possint repelli, cum ad hunc effectum sufficiat interesse quale quale etiam remotum seu mediatum, vel accessorium, non augeat, ut pro validitate iudicii citari debeant, *ibidem.*

Alterà inspectio est super modo citandi, ut scilicet quando agitur de personis singularibus, exceptis casibus limitatis, de quibus supra, regulariter citatio debeat esse personalis, *supra num. 9.* Atque ultra limitationes superius recensitas, aliæ quoque resultant, ex ipsarum Partium conventionibus, ob quam firmari solet, ut liceat citare in quadam domo, seu alio loco, quamvis citandus ibi non moretur, ut in plerisque partibus in usu est, & præsertim frequentius in Civitate Neapolis, quod in contractibus statui solet locus, in quo unus ex contrahentibus pro adimplemento citari potest, deputando frequentius domum seu mansionem Notarii rogati, quæ ibi Curia dicitur, *Rovis. super pragm. in rubr. de liquid. instrum. n. 47. decis. 302. n. 7. par. 8. rec.* Sive conveniendo quod una persona pro alia citeatur, ut quandoque ratione legalis administrationis de jure fieri potest, puta citando patrem legitimum administratorem in causa filii, seu virum in causa uxoris cum similibus, *Cavaler. decis. 353. Rota decis. 112. par. 10. rec.*

Ubi verò agatur de citatione alicujus universitatis, vel corporis polytici, puta Communitatis, vel Populi, sive Capituli, Monasterii, non sufficit citare singulos, etiam si citatio esset in eorum personis, sed citari debet ipsum corpus collegialiter, seu capitulariter congregatum; Cumque hæc species citationis non sit de facili prædicabilis, undè propterea, posset ita altera Pars eludi, atque iudicium impediri; Hinc proinde interessatus citare debet Prælatum, vel alium, ad quem de jure, vel de consuetudine pertinet convocare Capitulum, vel Populum seu Consilium Civitatis, sin minus in contumaciam liceat ad ulteriora procedere. *Rovis. pragm. 2. de citat. add. ad Vestr. lib. 4. cap. 3. num. 12. Seraphin. decis. 1406. Cavaler. decis. 408. & 410.*

Exequutio autem citationis fieri solet frequentius per cursores, vel nuncios, seu bajulos, ad idem officio deputatos, super quibus quæstiones cadere solent, an eorum relationibus absque Notario, & testibus deferendum sit; Sive an deferatur Notario tantum, sine ipsorum subscriptione cum similibus; Atque neglecta opinionum varietate, locorum, vel Tribunalium stylis deferendum venit. *Gabr. de citat. concl. 4. Menoc. de Arbitr. casu 112. Buratt. & add. decis. 324. dec. 241. par. 10. rec.*

Per ipsum autem Judicem ore proprio citatio fieri potest, atque in causis ecclesiasticis etiam per privatos, quinimò per religiosos, ubi de illius veritate constet, eodem loco ubi supra.

In Ecclesia, vel in alio loco exempto, sive extra territorium, dummodo in proprio territorio, vel in loco suæ jurisdictionis decreta sit, verius est, ut citatio verbalis fieri possit, illaque afficiat, cum prohibitio citationem realem percutiat. *tit. de jurisd. disc. 70.*

Atque ubi nullam diem, vel tempus contineat, aliquorum opinio est, ut intelligatur de prima die; Altorum vero, ut de termino congruo. Et aliorum, ut tanquam vaga, invalida sit, atque nullatenus sufficiat; Ideoque locorum, vel Tribunalium stylis deferendum videtur, *habetur supra num. 7.*

Cumque finis citationis sit parus citanda scientia, & evocatio, idcirco eiusdem partis comparitio, seu alias agnita citationis exequutio, omnem supplet defectum, *Gregor. & add. decis. 27. Buratt. & add. decis. 727.* Sed sine legitima exequutione, sola ejus decreta scientia, vel illegitima exequutio non sufficit nisi lætitatio, vel affectatum impedimentum accedat ut supra.

Negativa verò citationis probatur ex revolutione processus & actorum, in quibus ea contineri debet, ideoque desideratur actorum integritas, ut alibi advertitur, *infra in discurs. super transportatione actorum.*

Circumduci quoque citatio solet, ac evanescere, quando intra certum terminum non reproducatur; In hoc autem regula certa statuenda non videtur, quoniam locorum ac Tribunalium stylis, qui varii sunt, deferendum est. *Franch. & add. decis. 232.*

Citationis autem defectum à tertio allegari non posse, est regula, nisi superius allegata ratio connexionis vitiet totum processum etiam respectu citatorum, ob ommissam citationem aliorum, *Gregor. & add. decis. 137. Buratt. decis. 371. in fin. dicto disc. 70. de jurisdic.*

Si citatio nullam contineat diem, quod subintendatur pro prima, si in ea detur possibilitas comparendi, quandoque firmatum fuit, *Seraphin. decis. 857. Cavaler. decis. 376. Mantie. decis. 8.*

Nisi agatur de citatione ad sententiam, quæ debet

debet continere diem certam, in qua sententia proferri debet, adeo ut lata post terminum invalida sit; Nisi contumacia citati, vel stylus aliter suadeat, ut in sententia, ac nullitatis sedibus advertitur, infra in discursu particulari de sententia, & in alio de nullitate.

Die feriatia citatio fieri seu exequi juxta unam sententiam non potest, licet non desint contrarium tenentes, ideoque locorum stylus & praxi deterrendum est, Sed si citatus die feriatia compareret, nullitatem allegare non potest, ex eadem superius assignata ratione, quod omnis citationis defectus per comparitionem sanatur, *Vestr. & add. lib. 4. cap. 3. Rovit. prag. 1. de citat. Rot. in Auximana fideicommissi 24. Martii 1662. coram Albergato.* Peremptorium de jure necessarium videtur, ut citatio contineatur; In Curia verò de stylo non requiritur, Multò verò magis in causis beneficialibus, & summariis, in quibus etiam de iure id non est necessarium, *Vestr. & add. lib. 4. cap. 2. num. 7. & 12. cum seqq.*

Ad totam causam, an unica citatio fieri possit, ac sufficiat de jure, est sub questione, sed in Curia de stylo sufficit, ac substat, *Vestr. & add. lib. 4. cap. 4. Rot. decis. 291. par. 10. rec. & infra disc. seq.*

Per simplicem comparitionem, ac jurium exhibitionem non circumducitur citatio, nisi jura per judicem admittantur, *Affl. decis. 115. Buratt. & add. decis. 727. Royas decis. 482.*

Lapsus verò termini, circumductionem non producit in Rotam, in qua licita est reproductio infra annum, sive ubi agatur de citatione generali ad totam causam, regulariter autem lapsus termini circumductionem producit, *decis. 7. par. 7. rec. Melavitana hereditatis 26. Januarii 1637. coram Panziolo.*

Facta ex errore contra unum habitantem in eadem domo, in qua alter inhabitet, substat, si constet ita citationem deventisse ad notitiam ejus, qui citandus erat, cum iste sit finis citationis, *Rot. decis. 112. & 202. par. 10. rec.*

Si verò facta sit contra illum, qui duplicem gerat personam, nulla expressa, ut afficiat eo modo quo afficere debet secus, aut si persona non exprimat, *Ottob. decis. 103. & 237. decis. 40. par. 11. rec.*

De contumacia citati non comparentis;
Et de processu contumaciali, qui in
Curia dicitur per contradictas.

S V M M A R I V M.

- 1 Citatus qui non comparet reputatur contumax, & contra eum proceditur ad ulteriora in causa.
- 2 De stylo Curia processus per contradictas.
- 3 Ad quid iste processus fiat.
- 4 De requisitis processus contumacialis, vel per contradictas.
- 5 An citati de tempore incongruo ob aeris insalubritatem teneantur comparere.
- 6 Citatio debet esse legitima, & praesertim tempore non seriato.
- 7 Debet esse personalis, ut sit certa.
- 8 An ei sit locus, mortuo, vel se absentante procuratore jam deputato.
- 9 Quando etiam sine citatione personali id procedat.
- 10 An praestetur contra universitates, & corpora fidei.

11 Quid si actor sciat, quod citatus habeat in Curia procuratorem si iste non compareat, & non exhibeat mandatum in actis.

12 Etiam si in Curia procedatur per contradictas, argumen in actibus non faciendis in partibus, in quibus est principalis, sic debet citari.

13 Quando contumax audiatur, vel respectivè denegatur audientia.

14 An, & quando contumacia debeat accusari.

15 An, & quomodo admittatur ad appellandum.

16 In odiosis habetur pro praesente, ac etiam pro confesso, ut in deterius.

17 An possit multari, & quando.

18 De quo tempore accusetur contumacia.

19 Non efficitur contumax, qui non potest comparere.

20 Minusque ille qui non tenetur.

D I S C. X.

Sequitur citationis legitima executione de mandato judicis competentis, ejusque legitima productione, in tempore pariter legitimo, aliisque concurrentibus, de quibus disc. precedenti, Si citatus statuto termino non compareat, adeo ut incurrat contumaciam, tunc de juris rigore ad ulteriorem processum in contumaciam procedi potest, absque necessitate replicandi alias citationes; Potissimè verò ubi prima citatio sit ad totam causam, juxta stylum hodiè penè ubique vigentem, cum monitione ad deputandum legitimum procuratorem in loco reperibilem, & cum comminatione, quod alias ad ulteriora procedetur, usque ad iudicii terminationem, & executionem, adeo ut aliae citationes, etiam per contradictas sint ex urbanitate, atque ad superabundantiam.

Super hoc tamen contumaciali processu, diversa est regionum, seu Tribunalium praxis, adeo ut certa regula generalis de super statui non valeat, unde propterea me restringendo (ut decet) ad praxim Curiae Romanae, cum relatione in reliquis ad singularum aliarum Ditionum practicos; Quamvis, [ut dictum est] de rigore juris, alia citatio contra contumacem, cum praesupposito legitime contumaciae, non requiratur; Adhuc tamen ex quadam urbanitate, in singulis actibus repetuntur citationes in ipsa Curia, in illa Audientia, quae dicitur Contradictarum, quae habet particularem Auditorem cum ejus Notario, unde propterea vulgo dicitur, iudicium, seu causo per contradictas, quod idem est ac in contumaciam, de his & aliis ad hanc materiam processus per contradictas Gregor. & adden. dec. 110. & 430. Burat. & add. decis. 943. decis. 104. par. 6. rec. in Civitatis plebis Cappellania 4. Decembris 1663. 5. Februarii 1664. & 9. Decembris 1665. coram Taya & sepius,

Licet enim, spectato effectu, quoad absentem, ac verè non comparentem, iste processus per contradictas quamdam ceremoniam, seu formalitatem importet; adhuc tamen idem absens, & contumax conquiri non potest, dum ita cum eo quaedam qualis illa sit, adhibetur exuberans urbanitas, saltem in potentia, quae potius proficua est quam damnosa, dum de juris rigore absque hujusmodi repetitione citationum & terminorum, ad ulteriora procedi potest, *ibidem ut supra.*

Hujus autem iudicii, seu processus per contradictas, fundamentum, sive essentiale requisitum, est executio legitima; & personalis prima citationis generalis ad totam causam, per quam citatus sciat, ac certificetur, quod non comparendo, tanquam con-